

**Organizacia vash Siguripe thay Ledeipe ani Evropa
MISIA ANI KOSOVA**

**Reprezentipe e Komunitetengo ano Civilune Servisya ani
Kosova**

Februaro, 2013

Mothavipe:

E verziya e Anglikana qhibyako akala publikaciako sitoy ofisialuni. Savore aver qhibyake verziye akala publikaciako siton iranipya e originaluna Anglikana verizako thay na siton ofisialune dokumentya.

TABELA E ANDRIPESKI

1. INTRODUKCIA	5
2. LEGALUNO RAMI	6
3. AKANUTNO STATUSI E IMPLEMENTIPESKO	7
3.1 Centralune-nivelesko reprezentipe	7
3.2 Lokalune-nivelesko reprezentipe	9
4. POZITIVUNE AKCIENGE MASE	12
5. KONKLUZIE.....	15
6. REKOMANDIPYA	16

LISTA E HARNIPYENGI

Kosovako Instituti e Publikuna Administraciako	KIPA
Krisi vash Civilune Servisya ani Kosova	Civilune Servisengo Krisi
Krisi vash Lokalune Raipeske Financie	LLGF
Ministria e Publikuna Administraciako	MPA
Ministria vash Agrokultura, Vesha thay Ruraluno Jamaipe	MAFRD
Ministria vash Komunitetya thay Iranipe	MCR
Ministria vash Kultura, Terne thay Sport	MCYS
Ministria vash Ekonomikuno Jamaipe	MED
Ministria vash Edukipe, Skencia thay Tehnologia	MEST
Ministria e Thanipeski thay Thanesko Planiripe	MESP
Ministria vash Financie	MoF
Ministria e Sastipeski	MoH
Ministria vash Infrastruktura	MoI
Ministria e Androne Butyengi	MIA
Ministria e Hakaipeski	MoJ
Ministria e Lokaluna Raipeska Administraciako	MLGA
Ministria vash Trego thay Industria	MTI
Organizacia vash Siguripe thay Ledeipe ani Evropa	
Misia ani Kosova	OSCE

SHERUNO ANDRIPE*

Jene e komunitetengo luyarena te oven talo reprezentime ano civilune servisya ani Kosova ini kay ulo pe 2010 Civilune Servisyengo Krisi thay oleske implementipeske regulative, kola silen mandati kay may hari 10 pe shel e butyake thanengo musay te reprezentingyon kotar o jene e komunitetyengo ano centraluno niveli, thay lokalune nivelesko reprezentime musay te ovel proporcialuno e demografikuna kompozicia ani sakoya komuna.

Ano centraluno niveli, komunitetya astarena pashe 8 pe shel e civilune servisenge poziciengo. Kosovake Ashkalie, Kosovake Egipqanya, Kosovake Goranya thay Kosovake Roma siton proporcialune talo reprezentime, ji kay Kosovake Boshnakya, Kosovake Srbya thay Kosovake Turkyia siton proporcionalune pedral reprezentime. Distribucia e komunitetyenge nivelesko e reprezentipesko ayekha vi sine uqo nayekhuno ano ververutne institucie, kote o rezultati sito kay ano buderi institucie komunitetyengo reprezentime sine shukarno ano olengo proporcionaluno ulavipe e populaciako.

Ano komunako niveli, Kosovake Albanya, Kosovake Boshnakya thay Kosovake Srbya generalune siton proporcionalune reprezentime vay pedral reprezentime ano odola komune kote on konstituinen numerikuno minoriteti, ji kay Kosovake Turkyia thay Kosovake Goranya siton talo reprezentime. Darakeripe sine o ovipe e naproporcionalune talo reprezentipesko e Kosovake Romane, Kosovake Ashkalyune tahy Kosovake Egipqanyune komunitetengo ano sah nivelya e civilune servisengo.

Legaluno rami ayekha vi rodela kay butyaripeske institucie te implementinen yekh gendo e pozitivune akcienge masengo reseya vash bayaripe e pheripesko thay promovipe e komnitetyenge jenengo. Akala mase astarena vi tereneske vizite ko taloreprezentime komunitetya, ayekha vi targetimo pheripe thay treningoske programya. Pashe akaleske niyekh e notadeime instituciendar, ayekha vi na ano komunaluno thay centraluno niveli, sine ano pherdo phanglipe olenge obligipyencar ano akava aspekti.

OSCE kharela e butyaripeske institucion khetane ano centraluno thay komunaluno niveli te garantinen o fer thay proporcialuno reprezentime e komunitetengo ano civilune servisya, leindoy kotor prekal o alokipe e adekvatune bujeteske resursyengo vash efektivuno implementipe e pozitivune akcienge masengo. Nesave tentipya musay te kergyon vash te bayargyol o reprezentime e jenengo kotar Kosovake Romane, Kosovake Ashklayune thay Kosovake Egipqanyune komunitetya.

* Res akale raportesko sito publikimo ani konyukcia e savahtune dikhlaripeko e akanutne statusesko e implementipesko e Krisesko vash Civilune Servisya ani Kosova, *Implementipe e Civilune Servisenga Legislaciako ani Kosova* (Februaro, 2013), <http://www.osce.org/kosovo/99606>.

1. INTRODUKCIA

O serie e OSCE *Komunitetyenge Hakayenge Notadeipeske Rapotyengo*¹ mothavela e sama vash o savahtuno problemi e talo reprezentipesko e komunitetyengo ano sah nivelya ano civilune servisy². On mothavena o generaluno nanipe e komunitetyenge jenengo ano seniorune pozicie, ayekha vi o buhlo nanipe e qaqune, mangla datako ano civilune servisenge butyarne thay aplikantya.

Res akale raportesko sito te notadeinel o akanutno statusi e komunitetyenge reprezentipesko ano civilune servisy. Ov analizinela o statistikune date vash o relevantutne legalune rodipya vash te mothaven sito vay na o reprezentipe adekvatuno ano centraluno thay komunaluno niveli. Kana ov notadeinela o avripe koleya o butyaripeske institucie siton ano pheripe olenge obligaciengo vash te bayaren o reprezentipe e komunitetyengo ano civiluno malipe prekal o pozitivune akcienge mase.

E data uqharel 29 komune³ thay 15 centralune niveleske institucie⁴, thay kedisale ano duy rund e intervistyengo e relevantutne komunake thay centralune niveleske sevalutnengo⁵ ano Marti/Aprili 2012 thay Yuli 2012 respektivune, thay kotar o regularune monitoripeske aktivitetiya. Raportipesko periodi sito kotar Yuni 2010, kote o Civilune Servisengo Krisi⁶ khuvgya pe zoralipe, ko Avgusti 2012.

Dikhindoy akaya introdukcia, Sekcia 2 qhivela o legaluno rami kova regulinela o komunitetyengo reprezentipe ano civilune servisy ani Kosova, ji kay e Sekcia 3 ka notadeinel phergyona vay na akala relevantune mangipya. Sekcia 4 ka dikhlarel o pheripe vay na e butyaripeske instituciengo olenge pozitivune obligipya vash te bayaren olenge pozitivune obligipya vash te bayaren o komunitetyenge reprezentipya, misalake prekal o vizite ko aplikantya kotar o komunitetya vay specializime treningenge sesie vash te bayaren o kapacitetiya vay butyarne kotar o talo reprezentime komunitetya. E finaluni sekcia hraminela khetane o

¹ OSCE Raporti *Komunitetenge Hakayengo Notadeipeske Raporti* Decembri 2009, qh. 42-43, <http://www.osce.org/kosovo/40779> (akcesimo 21 Avgusti 2012); OSCE Raporti *Komunitetyenge Hakayengo Notadeipeske Raporti Duyto Edicia* Decembri 2010, qh. 13-14, <http://www.osce.org/kosovo/74597> (akcesimo 21 Avgusti 2012); thay OSCE Raporti *Komunitetyenge Hakayengo Notadeipeske Raporti Trinto Edicia* Yuli 2012, qham. 32-33, <http://www.osce.org/kosovo/92244> (akcesimo 21 Avgusti 2012).

² Civiluno servanti sito nesavo individi kova sito definimo ayekha sar Krisi Gn.03/L-149 vash o Civilune Servisy, 25 Yuni 2010, Artiklya 1.2, 3 thay 4 (kategorie e publikune butyarnengo ikliste kotar civilune servisy).

³ Ano Glogoc/Glogovac, Kaqanik/Kaçanik, Malisheva/Mališevo, Partesh/Partesh thay Vitia/Vitina, peshelipe e komunitetenge jenengo sine konsiderimo but tikno vash te ovel statistikune relevantuno (0.20 pe shel e totalune komunaka populaciako vay may tele).

⁴ Centralune niveleske institucie kola rodlardile: Ofisi e Sheruneministresko (OPM); Ministria vash Agrokultura, Vesha thay Ruraluno Jamaipe (MAFRD); Ministria vash Komunitetya thay Iranipe (MCR); Ministria vash Kultura, Terne thay Sporti (MCYS); Ministria vash Ekonomikuno Jamaipe (MED); Ministria e Edukipeski, Skencia thay Tehnologia (MEST); Ministria e Thanipeski thay Thanisko Planiripe (MESP); Ministria vash Financie (MoF); Ministria vash Sastipe (MoH); Ministria e Androne Butyengo (MIA); Minsitria vash Infrastruktura (MoI); Ministria e Hakaipeski (MoJ); Ministria e Lokalune Raipeska Administraciako (MLGA); Minsitria e Publikuna Administraciako (MPA); thay Ministria vash Trego thay Industria (MTI).

⁵ Sevalutne intervistime sine godorne vash civilune servisyengo kedipe, misalake. Direktori e Administraciako thay Sheruno e Personelesko.

⁶ Krisi Gn. 03-L/149 vash o Ciivilune Servisy ani Kosova, 14 Yuni 2010.

sherune konkluzie thay kerela yekh seria e rekomandipyengi vash o relevantune institucie thay interesime riga vash o res e bayaripesko e komunitetyenge akcesesko ko publikune sektoresko butyaripe.

2. LEGALUNO RAMI

Akaya sekcia notadeinela o implementipe e legaluna proviziako koya regulinela o reprezentipe e komunitetyengo ano civilune servisy. Yekhuno kotorleipe e sah komunitetyengo ano puqipe e publikune surengo sito vasho elementi ano promovipe thay garavipe olenge hakayengo. Khetane ano centraluno thay lokaluno niveli, Yekhune Nacienge (UN) Manushikane Hakayengo Komiteti identifikyngya civilune servisyenge reforme thay yekhuno kotorleipe ano civilune servisy sar manglo thay siguripe e manushikane hakayengo e komunitetyengo ani Kosova, thay kharela Kosovake institucion vash te sigurinen o reforme adoptime pe agor.⁷

Keripe e generalune principyengo e nadiskriminaciako, yekhune shaipya thay yekhuno reprezentipe⁸, Civilune Servisesko Krisi mothavela kay komunitetya thay olenge jene silen hako vash fer thay proporcionaluno reprezentipe ano civilune servisy thay trupya thay lokaluni publikuni administracia⁹.

E Ministria e Publikuna Administraciako (MPA) koya ikalgya e duyto legislacia andar o manglo shov masekuno periodi (Regulativa 04/2010)¹⁰, kova rodela kay may hari 10 pe shel e poziciengo ano centraluno niveli siton reprezentime kotar o stafi kova avela e na-Albanyune komunitetyendar, ji kay ano komunako niveli, reprezentipe shay te ovel proporcionaluno vash e demografikuni kompozicia e komunaki.¹¹ Sar pheripe, ov regulinela o gendo e seniorune vay “funktionalune” postyengo vash o jene e komunitetyengo: palem, ano centraluno niveli akava figurinela kay sine 10 pe shel¹², ji kay ano komunako niveli sine proporcionaluno vash demografikuno kompozipe e komuna¹³.

⁷ Dikh o UN Manushikane Hakayenge Komiteteske konkludipeske dikharipya ani Kosova (Oftovardershueftango sesia, 13 Avgusti 2006), UN Dok. CCPR/C/UNK/CO/1, para. 21: “Komiteti hraminela o darakeripe kay o jene e minoritarune komunitetyengo silen numay limitimo akcesi vash kedipe e publikune akcesesko, ayekha vi ko publikune servisy, thay kay e diskriminacia mamuy o minoritetya, leindoy kotor o Roma, sito buhlardo ani Kosova (Artiklo 2, 25 thay 26). UNMIK musay te sigurinel kay PISG bayarela o butyaripe e jenengo kotar minoritetya ano centraluno thay komunaluno niveli e Kosovake Civilune Servisy, garantinela olengo yekhuno jivdipe e hakayengo garavdo tali Konventa, thay sigurinena o efektivuno kotorleipe e savore minoritetengo vash publikune puqipy, leindoy kotor o phiravde negociacie vash o avutno Kosovako statusi.”

⁸ Krisi Gn. 03/L-149 vash o Civilune Servisy, Artiklya 5.1.2, 5.1.9 thay 11.1 (Civilune Servisesko Krisi).

⁹ *Yekhuno*, Artiklo 11.2.

¹⁰ Regulativa Gn. 04/2010 vash o Procedure vash Fer thay Proporcionaluno Reprezentipe e Komunitetyengo na ano buderipe ano Civilune Servisy e Kosovake, 21 Septembri 2010 mekhlo kotar MPA.

¹¹ *Yekhuno*, Artiklo 4.1.2.

¹² “Funktionalune pozicie” siton ulavde ano panj kategorie: (1) sheruno menajipe thay menajipesko niveli, (2) sheruno menajipe thay profesionaluno niveli, (3) senioruno menajipe thay administrativuno niveli, (4) menajipe thay profesionaluno, thay (5) menajipe thay teknikuno-administrativuno niveli. Centralune niveleske institucie siton talo obligipe te pheren o mangipe vash 10 pe shel e komunitetenge reprezentipesko ano may hari yekh akale kategoriendar. *Yekhuno*, Artiklo 5.

¹³ *Yekhuno*, Artiklo 6.1.2.

Vash te bayaren o reprezentipe e komunitetyengo, butyaripeske institucie siton talo pozitivuno obligipe vash te keren yekh aktivuni angazhipeski strategia, leindoy ktor prekal o specialune tentipya vash te identifikinel thay rodela butyaripeske aplikacie ktor talo reprezentime komunitetya; vash te adresinen rezultatya e lunge vahtuna diskriminaciako jamaindoy pe-buti treningoske programya vash may but nafavoryune komunitetya; vash te keren treningya vash personeli ano anti diskriminipeske politike; thay te len ktor ano “deklaracia thay inkuraipya” ano butyake kharipya kola silen res e komunitetyenge jenen.¹⁴

Savore butyaripeske institucie rodingyona te keden bijandi statistikuni data vash komunitetyengo mangipe e aplikantyengo thay butyarnengo vash o res e monitoripesko thay raportipesko.¹⁵ On ayekha vi rodingyona te den yekh bershuno raporti e MPA mothavindoy o statusi e implemntipesko e Regulativako 04/2010.¹⁶ O molipe e sah relevantune iniciativengo musay te biangyol ktor butyaripeske institucie¹⁷, numay akava sito godornipe e MPA vash te draftinen thay phiraven implementipe e sah civilune servisyenge politikengo¹⁸.

3. AKANUTNO STATUSI E IMPLEMENTIPESKO

3.1 Centralune-nivelesko reprezentipe

Sar si pe ofisialuni data kerdi ktor MPA, reprezentipe e na-Albanyune komunitetyengo ano centralune niveleske civilune servisy sine 8.02 pe shel ano agor e anglune kotoresko e 2012. Ini kay Regulativa 04/2010 na rodela kay o reprezentipe e yekh kotoresko e komunitetesko te ovel proporcionaluno vash o baripe akale komunitetesko ani Kosova, ani komparacia e MPA nahalovipeski statistika e akana publikima registripeska datako¹⁹ koya mothavela kay Kosovake Ashkalie, Kosovake Egipqanya, Kosovake Goranya thay Kosovake Roma sine proporcionalune talo reprezentime, ji kay Kosovake Boshnakya, Kosovake Srbya thay Kosovake Turkya sine proporcionalune pedral reprezentime.²⁰ MPA nashti dengya data vash sherunipe e poziciengo, so mothavela kay nesavo notadeipe vash o gendo e komunitetenge jenengo ano “funktionalune pozicie” na sine pashutno.²¹

¹⁴ Regulativa 04/2010, Artiklo 4.4.

¹⁵ *Yekhuno*, Artiklya 8, 9 thay 10.

¹⁶ *Yekhuno*, Artiklo 14.1.

¹⁷ *Yekhuno*, Artiklo 13.2.

¹⁸ Civilune Servisengo Krisi, Artiklo 6.2.1.

¹⁹ Kosovaki Agencia vash Statistike, Kosovaki Populacia thay Thanipesko Registripe 2011: Finalune Rezultatya, 2011.

²⁰ MPA raportingya kay 8.02 pe shel e komunitetenge jenengo, 0.12 sine Kosovake Ashkalie, 1.6 pe shel sine Kosovake Boshnakya, 0.11 pe shel sine Kosovake Egipqanya, 0.17 pe shel sine Kosovake Goranya, 0.22 pe shel sine Kosovake Roma, 4.34 pe shel sine Kosovake Srbya thay 1.29 pe shel sine Kosovake Turkya. Registripeski data vash relativuno peshelipe e komunitetengo andar e totaluni populacia sito sar si pe nakhipe: Kosovake Ashkalie: 0.89 pe shel; Kosovake Boshnakya: 1.58 pe shel; Kosovake Goranya: 0.59 pe shel; Kosovake Egipqanya: 0.66 pe shel; Kosovake Roma: 0.51 pe shel; Kosovake Srbya: 1.47 pe shel; Kosovake Turkya: 1.10 pe shel.

²¹ Data vash komunitetengo reprezentipe ano centraluno niveli lelilo ano intervyyu e Direktorea e Administraciako thay Personeli ani MPA, MPA thana, pe Yuni 2012.

Sar si pe MPA, 10 pe shel e aplikime pragesko numay pe civilune servisya sar sah, thay na pe sah individualune institucie.²² Pashe akaleske, vash te len may shukar kan o relativuno distribuipe e komunitetyengo ano ververutne institucie, OSCE kergya serie e intervistengo e 14 ministriencar thay e Ofisea e Sheruneministresko.²³ Vash akaleske, numay shtar pherde vay sine e 10 peshelipesko²⁴; panj sine mashkar 6 thay 10 pe shel²⁵, thay shov sine may tele se 6 pe shel²⁶. O boshluko mashkar buderi reprezentipeske institucie thay palune reprezentya sine but buhlo: ani Ministria vash Komunitetya thay Iranipe (MCR), na-Albanyune komunitetya astarena 41.66 pe shel e civilune servisege poziciengo; ano yaver kontrasti, on astarena numay 1.49 pe shel e poziciengo ani Ministria vash Ekonomikuno Jamaipe, 1.56 pe shel ani Ministria vash Trego thay Industria, thay 2.50 pe shel ani Ministria vash Finance. Ji kay may uqo niveli e komunitetenge reprezentipesko shay te ovel ano odola ministrie kola lenape specifikune e komunitetenge puqipea, ano buderi institucie o komunitetyengo reprezentipe aqhola shukarno vash olengo proporcionaluno ulavipe e populaciako thay nashti sebepea te vakergyol kay te ovel “fer thay proporcionaluno”.

Darakeripe sito vi o generaluno trendi e komunitetyenge talo reprezentipesko kay na adresingyola ano butyaripeske procesya. Mukhle cifre kotar 12 institucie kay shay kerla data e kedipesko e komunitetyenge kandidatyengo sar kotar Yuni 2010²⁷ mothavela kay numay 16 komunitetenge jene lelile bi buti kotar pashe 218 pozicie (vay 7.48 pe shel). May but, ini kay e Regulativa 04/2010 specifikinela o pozitivune akcienge mase kay o butyaripeske institucie musay te len vash te laqharen o komunitetyengo reprezentipe ano lungo vahti, na si institucie kay pherena akala obligipya ano akava aspekti (akava puqipe sito adresimo ano may baro detalya ani Sekcia 4 may tele). Pashe akaleske, o harno niveli e implementipesko nashti te mothavgyol ano nanipe e korkorejanipesko ano kotor e instituciengo vash olenge legalune obligipya, sar sakola interviste kay sine familiarune e sherune keripyencar ano Civilune Servisesko Krisi thay Regulativa 04/2010 – misalake. Odola kola phanglona e kvotencar thay formateya vash butyake kharipya – thay buderipea vakerde kay MPA lele specifikune aktivitetiya vash te trenirinen olen vash akava puqipe²⁸.

Ini kay nekobor institucie adikerde e data ano komunitetengo pheripe e aplikanyengo, odola kola kerde raportinde kay o gendo e aplikantyengo kotar o komunitetenge jene sine but hari, ano mashkar 0–2 aplikacie vash e pozicia adikerde (avri e pashe 30–40).²⁹ Kana puqlile vash te mothaven vash soske akava shay ovla, institucienge reprezentya komentinde kay akava shay ovla sar sebepi e nanipesko e kvalifikipesko mashkar o talo reprezentime komunitetya, kola ka

²² Direktori e Civilune Servisege Administraciake Departemanetesko, MPA, Telefoneski intervista, 13 Septembri 2012.

²³ May tele nota 4.

²⁴ MCR (41.67 pe shel), e MoJ (11.85 pe shel), e MLGA (pashe 10.00 pe shel) thay e MPA (10.40 pe shel).

²⁵ E MoI (pashe 9.50 pe shel); e MAFRD, 6.73 pe shel; e MYCS (pashe 6.00 pe shel); e MEST (8.00 pe shel); e MoH (pashe 6.00 pe shel).

²⁶ E MED (1.49 pe shel), e MESP (5.45 pe shel); e MoF (2.50 pe shel); e MIA (5.04 pe shel); e OPM (5.38 pe shel); e MTI (1.56 pe shel).

²⁷ E MoF, MIA thay e MPA na sine shayutne te den data vash o gendo e totalune kharipyengo sar kotar Yuni 2010 thay o gendo e suksesune aplikanyengo kotar o komunitetya.

²⁸ Ofo ministrie raportinde kay lele treningya vash akava puqipe: OPM, MESP, MoF (na lele kotor), MIA, MoH, MoJ, MLGA, MPA.

²⁹ Precizyuni data vash etniciteti e aplikantyengo sine generaluno na adikerdo vay na kerdo. Dikh nota 31 may tele.

diskurainen olen kotar aplikipe vay rezultati ano nasuksesuno aplikipe.³⁰ Yaver shayutno sebepi sine o decentralizipesko procesi, kova kerela shayutno vash kvalifikime komunitetenge jene te keren buti ano komunake institucie kola siton may pashe khereske, mekhindoy olen vash na akceptipe e kishle pokipesko, uqe jivdipeske molipya thay yaveripya kay avena e butyaripea ano centralune niveleske institucie.

Phanglo e data kolekcia, ini kay o savore institucie dende o kotorune raporya ki MPA mothavidnoy o gendo e civilune servantyengo kola siton butyarne (naphangle kotar komuniteti, poli thay kvalifikipe), but hari adikerde e data ano komunitetengo pheripe e aplikantyengo.³¹ Na si institucie kay dende bershuno raporti ano implementipe e Regulativako 04/2010 ano 2010 vay 2011, ini kay on dende nota kay ayekha raportya rodiale kotar MPA.

3.2 Lokalune-nivelesko reprezentipe

Sar hramingyola ani sekcia 2 may upre, sar si pe duyto legislacia o gendo e poziciengo vash sakova komuniteti ano komunake civilune servisya musay te ovel proporcionalune ko totaluno gendo e jenengo kay thaninena e respektivuni komuna. Akaya sekcia vastinela demografikuni data kotar 2011 registripe vash te notadeinel komunako manglipe vash akava rodipe.³²

Ano 18 e 29 notadeime komunenedar³³ peshelipe e civilune servantyengo kotar komunitetya ano numerikuno minoriteti ano komunako niveli sine ani proporcja e, vay akalea, totaluno gendo e komunitetengo prezentuno ani komuna.³⁴ Ano termya e proporcionalune reprezentipesko e individualune komunitetengo, Kosovake Albanya sine pedral reprezentime ano duy e trin komunengo kote on siton numerikuno minoriteti³⁵; thay Kosovake Boshnakya sine talo reprezentime ano shov e ofto komunendar, e aqhavipea e Peya thay Prizren³⁶. Kosovake Srbya

³⁰ Akava thavd sine vakerdo ano interviste ano akala ministrie kay rodene specializimo stafi, misalake e MoA, MED thay MESP.

³¹ Numay e MCR, MYCS thay MoI adikerde data vash komunitetengo khetanipe e aplikantyengo. Akala figure nashti konfirmisale kotar MPA, kola na adikerde statistika vash o aplikantya vash peske vay yaver institucie.

³² *May upre* note 19.

³³ *May upre* note 3.

³⁴ Komune kola na siton ano mekhipe sine Dragash/Dragaš, Jakova/Đakovica, Graqanica/Graçanicë, Istog/Istok, Malisheva/Mališevo. Novo Brdo/Novobërdë, Peya/Peć, Poduyeva/Podujevo, Prishtina/Priština, Prizren thay Suharekë/Suva Reka.

³⁵ Kosovake Albanya astarena 8.33 pe shel e komunake civilune servisenge poziciengo ani Mamuşa/Mamushë/Mamuša, kote on konstituinena 5.94 pe shel e populaciako thay 8.33 pe shel ano Ranilug/Ranillug (4.24 pe shel e populaciako). Ini kay on dikhlola kay siton talo reprezentime ani Graqanica/Graçanicë (numay 9.33 pe shel e poziciengo avri e komunaka populaciako e 25.73 pe shel), o bayripe e talo reprezentipesko sito may hari desar kay dikhlola. Pe fakti OSCE data phenela kay Kosovaki Albanyuni populacia pe 7.37 pe shel ani Graqanica/Graçanicë, kola aktualune silen hasari vash olengo pedral reprezentipe ano civiluno servisi. Ayekha vi, hraminela kay komune Klokoti/Kllokot, Novo Brdo/Novobërdë thay Shtërpa/Shtërpçë sine avrial ikalde kotar e lista sar 2011 cenzusi kay sile mothavipe kay on siton buderune Kosovake Albanya (53.29 pe shel, 52.64 pe shel thay 54.06 pe shel, respektivune).

³⁶ Kosovake Boshnyakya astarena 1.67 pe shel e poziciengo ani Deqana/Dečane, kote on konstituinena 0.15 pe shel e populaciako; 14.29 pe shel e poziciengo ano Dragashi/Dragaš (12.06 pe shel e populaciako); 2.00 pe shel e poziciengo ano Hani Elezi/Elez Han (0.44 pe shel e populaciako); 3.92 pe shel e poziciengo ano Istog/Istok (2.91 pe shel e populaciengo); 3.13 pe shel e poziciengo ani Mitrovica/Mitrovicë (0.58 pe shel e populaciako); 1.18 pe shel ano Obliqi /Obilić (0.27 pe shel e populaciako); 3.65 pe shel e poziciengo ani Peya/Peć (3.92 pe shel e

sine proporcionalune vay talo reprezentime ano sah komune kote on konstituinen numerikuno minoriteti.³⁷ Pashe akaleske, Kosovake Turkyia sine talo reprezentime ano shov e ehta komunendar³⁸, thay Kosovake Goranya sine talo reprezentime ano khetane komune kote siton numerikuno minoriteti³⁹. Akava shay te rekhangyol kay akala figure numay lena than ko komunitetya ano numerikuno minoriteti ano komunako niveli; sar na-Albanyune komunitetya akana on kerena o buderipe e populaciako ano akala komune, misalake. Kosovake Srbya ani Graqanica vay Kosovake Turkyia ani Mamusha/Mamushë/Mamuša, olengo reprezentipe ano komunake civilune servisya siton may uqe desar o sugestime cifre.

Nesave komune sine pherune ano olenge obligipya thay kerde buti vash te sigurinen proporcionaluno reprezentipe e sah komunitetyengo. Gilana/Gnjilane, misalake, hramipea buhlarde olengo legaluno mangipe e 2.62 pe shel e proporcionalune reprezentipesko, butyarindoy 34 jene e komunitetengo, vay 9.77 pe shel olenge civilune servisengo. May but, savore komunitetya prezente ani komuna sine reprezentime, ini kay na sine ani mangle proporcija, leindoy ktor Kosovake Roma, Kosovake Turkyia, Kosovake Srbya. Yaver pozitivuno misal sine Skenderay/Srbica, kote o komunitetya buhlarde o proporcionaluno mangipe e 0.34 pe shel, e buderi se 4.52 pe shel e civilune servisyege poziciengo astarde kotar Kosovake Srbya (leindoy ktor yekh senioruni pozicia).

populaciako); thay 6.27 pe shel e poziciengo ano Prizren (9.50 pe shel e populaciako). Ini kay Kosovake Boshnyakya sine reprezentime ano harno gendo ano buderi komune, olengo peshelipe e totaluna komunaka populaciakosine konsiderime but tikno vash te ovel statistikune relevantune (0.20 pe shel e totaluna komunaka populaciako vay may tele). Ayekha vi ano Dragashi/Dragaš, respodentya vash OSCE rodlaripe na rodinde te specifikinen peste sar Kosovake Goranya vay Kosovake Boshnyakya, ayekha kay akala kategorije trumisale.

³⁷ Kosovake Srbya atsarena 11.11 pe shel e poziciengo ani Fush Kosova/Kosovo Polje, kote on astarena 0.92 e populaciako; 8.62 pe shel e poziciengo ani Gilana/Gnjilane (0.69 pe shel e populaciako); 1.31 pe shel e populaciako ano Istogi/Istok (0.49 pe shel e populaciako); 14.35 pe shel e poziciengo ani Kamenica/Kamenica (4.31 pe shel e populaciako); 2.21 pe shel e poziciengo ani Klina/Klina (0.25 pe shel e populaciako); 7.57 pe shel e poziciengo ano Lipyan/Lipljan (0.89 pe shel e populaciako); 15.29 pe shel e poziciengo ano Obiliqi/Obilić (1.28 pe shel e populaciako); 0.91 pe shel e poziciengo ani Peja/Peć (0.34 pe shel e populaciako); 0.21 pe shel e poziciengo ani Prishtina (0.22 pe shel e populaciako); 6.67 pe shel e poziciengo ano Ravuço (0.24 pe shel e populaciako); 3.83 pe shel e poziciengo ani Vitia/Vitina (0.24 pe shel e populaciako); thay 5.35 pe shel e poziciengo ani Vuqitrna /Vuçitrn (0.55 pe shel e populaciako). Ini kay Kosovake Srbya sine reprezentime ano harne gendya ano buderi komune, olengo peshelipe e totaluna komunaka populaciako sine konsiderimo but harno vash te ovel statistikune relevantuno (0.20 pe shel e totaluna komunaka populaciako vay may tele). Ani relacia e komunengo Klokoti/Kllokot, Novo Brdo/Novobërdë thay Shtërpce/Shtërpçë, dikh *may upre* nota 42.

³⁸ Kosovake Turkyia astarde 0.00 e poziciengo ano Dragashi/Dragaš, kote on konstituinen 0.59 pe shel e populaciako; 0.86 pe shel e poziciengo ani Gilana/Gnjilane (1.08 pe shel e populaciako); 0.00 pe shel e poziciengo ano Lipyan/Lipljan (0.22 pe shel e populaciako); 1.57 pe shel ani Mitrovica/Mitrovica (2.79 pe shel e populaciako); 0.21 e poziciengo ani Prishtina/Priština (1.08 pe shel e populaciako); 3.00 pe shel e poziciengo ano Prizren (5.11 pe shel e populaciako); thay 0.82 e poziciengo peshelipesko ani Vuqitrna/Vuçitrn (0.40 pe shel e populaciako). Ini kay Kosovake Turkyia sine prezentune ano harno gendo e komunengo, olengo peshelipe e totalune komunake populaciako sine konsiderimo but harno te ovel statistikune relevantune (0.20 pe shel e totalune komunaka populaciako vay may tele).

³⁹ Kosovake Goranya siton okupime 13.27 pe shel e poziciengo ano Dragashi, kote on konstituinen 26.35 pe shel e populaciako; thay 0.00 pe shel e poziciengo ano Prizren (0.37 pe shel e totaluna populaciako). Ini kay Kosovake Goranya sine reprezentime ano harno gendo ano nesave yaver komune, olengo peshelipe e totalune komunaka populaciako sine konsiderimo but tikno vash te ovel statistikune relevantuno (0.20 pe shel e totaluna komunaka populaciako vay may tele).

Pashe akaleske, ini kay si akala pozitivune misalya, Kosovake Roma, Kosovake Ashkalie thay Kosovake Egipqanyune komunitetya sine konsistentune thay disproporcionalune talo reprezentime ano sah komune kote on sine prezentime, e nesave yaveripyencar⁴⁰; ano buderi komune on na astarena yekhuni civiluni serviseski pozicia⁴¹. Reprezentipe sito but kishlo ini ano komune kote akala komunitetya sine prezentune ano relativune uqe gendya, thay kote sine yaveripea ano phanglipe e Civilune Serviseske Kriseya. Misalake, ani Fush Kosova/Kosovo Polje, Kosovo Ashkalyuno komuniteti sine pashe e 3,230 individyencar (e totalune komunaka populaciako e 34,827), kola siton titulime pe 9.27 pe shel e poziciengo ano komunaluno civiluno servisi; pashe akaleske, numay 3 e 153 civilune servisyendar ani komuna sine Kosovake Ashkalie (1.96 pe shel). Yekhune, ani Jakova, Kosovako Egipqanyuno komuniteti sine pashe ano 5,117 individya (e sasutna komunaka populaciako 94,556), titulindoy olen pe 5.41 pe shel; pashe akaleske, buderi se 313 civilune servantyendar numay 4 sine Kosovake Egipqanya (1.28 pe shel). Ani Graqanica/Graçanicë, Kosovaki Romani populacia sine pashe 745 e totalune komunaka populaciatar e 10,675, astarindoy olen pe 6.98 pe shel e civilune servisyenge postyengo. Pashe akaleske, na sine niyekh jeno e Kosovake Romane komuniteteko butyarno ani Graqanica/Graçanicë civiluno servisi. Buder i komunake sevalutne sine kotor akale mekhipyengo, numay mothavde kay on sine napherune vash o gendo e aplikantyengo kotar o kvalifikime kandidatya.

⁴⁰ Kosovake Ashkalie astarena 4.15 pe shel e poziciengo ano Ferizay, kote on konstituina 3.34 pe shel e populaciako; 1.96 pe shel e poziciengo ani Fush Kosova/Kosovo Polje (9.27 pe shel e populaciako; 0.00 pe shel e poziciengo ani Jakova/Đakovica (0.65 pe shel e populaciako); 0.00 pe shel e poziciengo ani Graqanica (0.97 pe shel e populaciako); 0.00 pe shel e poziciengo ano Istog/Istok (0.28 pe shel e populaciako); 0.00 pe shel e poziciengo ani Klina /Klina (0.22 pe shel e populaciako); 1.08 pe shel e poziciengo ano Lipyan/Lipljan (3.16 pe shel e populaciako); 0.00 pe shel e poziciengo ani Mamusha/Mamushë/Mamuša (0.22 pe shel e populaciako); 0.31 pe shel e poziciengo ani Mitrovicë/Mitrovica (0.90 pe shel e populaciako; 0.00 pe shel e poziciengo ano Obiliq/Obilić (2.68 pe shel e populaciako); 0.00 pe shel e poziciengo ani Podujeva/Podujevo (0.77 pe shel e populaciako); 0.21 pe shel e poziciengo ani Prishtina/Priština (0.28 pe shel e populaciako); 0.00 pe shel e poziciengo ano Prizren (0.76 pe shel e populaciako); 0.00 pe shel e poziciengo ano Ravuco/Orahovac (0.72 pe shel e populaciako); 1.47 Shtime/Štimlje (2.75 pe shel e populaciako); 0.00 pe shel e populaciako ani Suhareka/Suva Reka (0.93 pe shel e populaciako); thay 0.41 Vuqitrna/Vučitrn (0.24 pe shel e populaciako). Kosovake Egipqanya astarena 0.00 pe shel e poziciengo ani Deqana (0.09 pe shel e populaciako); 0.00 pe shel e poziciengo ani Fush Kosova/Kosovo Polje (0.91 pe shel e populaciako); 1.28 pe shel e poziciengo ano Jakova/Đakovica (5.41 pe shel e populaciako); 1.96 pe shel e poziciengo ano Istog/Istok (3.93 pe shel e populaciako); 1.00 pe shel e poziciengo ani Klina (2.43 pe shel e populaciako); thay 0.30 pe shel e poziciengo ani Peja/Peć (2.80 e populaciako). Kosovake Roma astarena 1.31 pe shel e poziciengo ani Fush Kosova/Kosovo Polje, kote on konstituina 1.25 pe shel e populaciako; 0.00 pe shel e poziciengo ani Jakova/Đakovica (0.78 pe shel e populaciako); 0.29 e poziciengo ani Gilana/Gnjilane (0.40 pe e shel e populaciako); 0.00 pe e shel e poziciengo ani Graqanica/Graçanicë (6.98 pe shel e populaciako); 0.00 pe shel e poziciengo ani Kamenica/Kamenica (0.66 pe shel e populaciako); 0.00 pe shel e poziciengo ano Lipyan/Lipljan (0.59 pe shel e populaciako); 0.00 pe shel e poziciengo ani Mamusha/Mamushë/Mamuša (0.71 pe shel e populaciako); 0.31 pe shel e poziciengo ani Mitrovica/Mitrovica (0.73 pe shel e populaciako); 3.08 pe e shel e poziciengo ano Novo Brdo/Novobërdë (0.94 pe shel e populaciako); 1.18 pe shel e poziciengo ano Obiliq/Obilić (3.07 pe shel e populaciako); 0.30 pe shel e poziciengo ani Peja/Peć (1.03 pe e shel e populaciako); 0.27 pe shel e poziciengo ano Prizren (1.63 pe shel e populaciako); thay 0.00 pe shel e poziciengo ani Shtërpe/Shtërpce (0.34 pe shel e populaciako).

⁴¹ Akaya sine sura e 11 kotar 17 komune kote o Kosovake Ashkalie sine prezentime (Jakova/Đakovica, Graqanica/Graçanicë, Klinë/Klina, Mamusha/Mamushë/Mamuša, Obiliq/Obilić, Podujeva/Podujevo, Prizren, Ravuco/Orahovac, Shtime/Štimlje, Suhareka/Suva Reka thay Vuqitrna/Vučitrn); duy e shov komunendar sine Kosovake Egipqanya prezentime (Deqana/Deçane thay Fush Kosova/Kosovo Polje); thay shov e 13 komunendar sine Kosovake Roma reprezentime (Jakova/Đakovica, Graqanica/Graçanicë, Kamenicë/Kamenica, Lipyan/Lipljan, Mamusha/Mamushë/Mamuša thay Shtërpe/Shtërpce).

Ini kay na sine oficialuni data vash relativuno sherunipe e komunitetenge jenengo ano komunaluno niveli, yekh OSCE rodlaripe kerdo ano Aprili 2012 mothavena kay komunitetenge reprezentya astarena yekh inkuraipasko 7.78 pe shel e seniorune poziciengo ano komunake civilune servisyas sar ayekha.⁴² Pashe akaleske, akala pozicie na sine distriubuime: 9 kotar 29 notadeime komunendar na sinelen niyekh komunitetenge jene ano sherune pozicie.⁴³

Phanglo e data kolekcia, but hari komune adikerde e mangle data e komunitetenge pheripesko e aplikantyengo⁴⁴ thay niyekh na dengya o bershuno raporti vash implementipe e Regulativako 04/2010 ano 2010 vay 2011, ini kay on hraminde kay na si ayekha raporti kay rodialo kotar MPA.

4. POZITIVUNE AKCIENGE MASE

Sar dendili nota ani Sekcia 2 may upre, vash te phergyon o mangipya e fer thay proporcionalune reprezentipesko e komunitetengo ano civilune servisyas, butyaripeske institucie ano khetane centraluno thay komunaluno niveli siton rodime te dizayninen thay te phiraven pozitivune akcienge programya. Artiklo 11 e Regulativako 04/2010 mothavela kay akala programya musay te jamaingyon kotar Personalune Yekhlinya⁴⁵, thay aprovime kotar uqe administraciake sevalutne palo periodi e konsultipesko e organizaciencar reprezentindoy e komuniteten.⁴⁶ Institucie siton rodime te selektinen thay te aplikinen may hari shov mase kotar o avutne dershushtar iniciative vash te phikoinen o kedipe thay promovipe e talo reprezentime komunitetengo:

- 1) Publikinena butyake kharipya dizaynime vash te inkurainen aplikacie kotar o talo reprezentime komunitetya, reklamirinena prekal o stampimo transmetipe prekal medie ano sah ofisialune thay relevantune komunitetenge qhibya;
- 2) Ledeinena e komunitetenge organizaciencar vash te distribuinen butyake kharipya ano umala kote siton talo reprezentime komunitetya koncentrimen;
- 3) Gatisarena kedipe thay treningoske skeme ano ledeipe e regionalune ofisyencar vash butyaripe targetindoy e jenen e komunitetengo kola na silen manglo kualifikipe;
- 4) Kerna tentipya te identifikinen thay mekhen butyake aplikacie vash talo reprezentime komunitetya;
- 5) Sigurinena kay kana konsiderinena e kandidatyen vash kedipe vay promovipe ano civilune servisyas, kote o kandidatya vash rekrutipe vay promovipe ano civilune

⁴² Akala detalya na siton ulavde sar si pe etniciteti.

⁴³ Akala sine: Gračanica/Gračanice, Hani Elezsko/Elez Han, Yuniko, Kačaniko/Kačanik, Malisheva/Mališevo, Mamusha/Mamushë/Mamuša, Poduyeva/Podujevo, Priština/Priština, Ranilug/Ranillug thay Suhareka/Suva Reka.

⁴⁴ Numay Ferizay/Uroševac, Klinë/Klina, Mitrovicë/Mitrovica, Skenderay/Srbica thay Suhareka/Suva Reka raportinde kay adikerna o statistikuno lavavdipe e aplikantyengo. Akava nashti te konfirmingyol kotar e Minsitria, kola na ka adikeren o statistikune lavavdipya e aplikantyengo, ini vash olenge vay yaver butyaripeske institucie.

⁴⁵ Personaluni Yekhlina siton ofisyas andar yekh butyaripeski institucia kola siton godorne vash menajipe thay jamaipe e personelesko. Civilune Servisesko Krisi, Artiklo 7.

⁴⁶ Regulativa 04/2010, Artiklo 11.2.

servisya, kote o kandaidatya silen yekhune meritenge preference shay te dengyon ko may laqhe kvalifikime kandidatya kotar o komunitetya kola na siton buderune⁴⁷;

- 6) Jamainena mashkar ledeipeske skeme vash talo reprezentime komunitetya;
- 7) Jamainena bursyenge programya vay financialune poqinya vash talo reprezentime komunitetya;
- 8) Jamainena butyaripeske treningenge programya, leindoy kotor vi kursya;
- 9) Lena treningo vash phikoipe e promovipesko, karierake shaipyengo thay janipyenge vazdipesko vash butyarne vay talo reprezentime komunitetya kola silen nanipe vash specifikune ekspertize numay kola mothavena potenciali (ano ledeipe e Kosovake Institucienca vash Publikuni Administracia (KIPA));
- 10) Jamainena individualune vay grupyune mentoripeske programya vash kishle niveleske personelya (ano ledeipe e KIPA);
- 11) Jamainena ano-kher pe-buti treningenge skeme;
- 12) Organizinenena seminarya vash nadiskriminipe thay sar te raportina diskriminipe;
- 13) Formiripe e leipeske kedipeske strategiengo e organizaciencar kola reprezentinenena talo reprezentime komuniteten (ano ledeipe e Ministria vash Buti thay Socialuno Dikhlaripe (MLSW));
- 14) Jamainena aplikaciengo gatisaripya vay kvalifikime personyen kotar talo reprezentime komunitetya (ano ledeipe e MLSW).⁴⁸

Phanglo e kedipeske iniciativencar (1) ji pe (4), savore intervistime ministrie raportinde kay dende butyake kharipya kola sinelen res te inkurainen aplikantyen kotar komunitetya. Kharipya sine konstistentune publikime ano khetane ofisialune qhibya ano hramime medie thay ofisialune vebqhamya, thay savore ministrie targetinde e komuniteten direktune publikindoy butyake kharipya ano Srbyuna qhibyake medie (misal. *Radio Gracanica*, *Radio K*, *Radio Blue Sky*). Savore institucie publikinde e “deklaracia e inkuraipeske” ano sherunipe e reklamako⁴⁹, thay savore institucie pherde o lokaluno mangipe vash te rereklamirinen e pozicia vash pherune eфта dive ano sure kote na lele aplikacie kotar o komunitetenge jene (vay juvla) e inicialune 15-divune periodesko.⁵⁰ Pashe akaleske, pandar niyekh na lela tikne skalake tereneske vizite may but ko talo reprezentime komunitetya vash kedipeske shaipya.⁵¹

⁴⁷ Sito may but specifikimo kay akaya masa musay te ovel adavahtuni, thay phiravdi ji kana o kvote vash komunitetengo reprezentipe reslona ano respektivune institucie.

⁴⁸ Akala rekomandipya frdisale ano baro detali ano Artiklo 11.3 e Regulativako 04/2010. Vash o res akala analizako sakova rekomandipe sine hramimo mashkar o gendya 1 thay 14, kola phanglona ano mangipe kay sito ani Regulativa 04/2010.

⁴⁹ Savore butyake kharipya musay te astaren e avutni deklaracia: “Nabuderuno komuniteti [sic.] thay olenge jene titulime pe fer thay proporcionaluno reprezentipe ano centraluno thay lokalune trupya e publikuna administraciako ano civilune servisya [sic.], sar specifikisalo talo Artiklo 11, paragrafi 3 e Krisesko Gn. 03/L-149 vash Civilune Servisya e [...] Kosovake”. Regulativa Gn.02/2010 vash Kedipeske Procedure ano Civilune Servisya, 20 Septembri 2010.

⁵⁰ *Yekhune*, Artiklo 22.3.

⁵¹ MIA phiravgya butyako kharipe ko komunake sevalutne thay mothavgya olen ano komunako obykti ano thana thanime kotar o komunitetya; akava ayekha vi mothavgya olenge emaileya ko butyarne kotar komunitetya, vash may buderi distribucie vash olengi rafin. Pashe akaleske, akava mothavela kay akava na mekhla o bayripe e aplikantyengo kotar komunitetya. MLGA thay Ofisi e Sheruneministresko (prekal o Ofisi vash Komunitetenge Puqipya) ayekha vi rodingya e reprezentyendar e neve komunengo te bayaren o godinipe e kharipyengo ano olenge rafinya.

Ano komunako niveli, 28 e 29 notadeime komunendar reklamirinde butyake kharipya ano khetane ofisialune qhibya ano hramime medie, ofisialune vebqhamya thay, buti ver, prekal lokalune radio stacionya.⁵² Pashe akaleske, avri e trin komunendar kote e Turkeyuni qhib sitoy naofisialuni ano komunako niveli, numay e Mamusha/Mamushë/Mamuša publikingya kharipya ano sah trin komunake qhibya, ano phanglipe olenge obligipyencar andar o Krisi vash Vastipe e Qhibyengo.⁵³ Dershuenya komune astarde e “deklaracia e inkuraipeski” ano sherunipe e butyaripeske reklamiripesko⁵⁴, numay duy lele harne skalenge tereneske aktivitetiya vash te informinen talo reprezentime komuniteten vash kedipeske shaipya⁵⁵.

Ini kay buderi interviste ano khetano centraluno thay lokaluno niveli specifikime kay o harne niveleske rate e aplikipeske formengo thay kedipe e jenengo kotar komunitetya shay ovla sar si pe nanipe e mangle kvalifikipesko, niyekh institucie na implementingya may proaktivuno kedipeske strategie reseya vash bayaripe e kvalifikipesko vash talo reprezentime komunitetya, misalake. prekal o organizipe e treningenge skemengo (3), vay tentipya te identifikiyen thay te phiraven butyake aplikacie kotar talo reprezentime komunitetya (4). Ano centraluno niveli, ini kay o savore notadeime ministrie kerde treningo vash olengo stafi, prekal Kosovako Instituti vash Publikune Adminitracie, niyekh akale aktivitetendar na sine direktune specifikime ko komunitetenge jene; ani yekh sura, ministriake sevalutne pakyana kay o mase kay targetinena jenen e komunitetengo aktualune ka oven yaverune e kriseya. Yekhune, ji kay nesave komune dena mashkar ledeipeske vay bursyenge programya, akava na sine specifikune vash jene e komunitetengo⁵⁶; may but, duy komune kay sine may angle organizime ayekha programya vash o jene e na-Albanyune komunitetengo sine aqhavdo vash o bujeteske sebeyya.⁵⁷

Phanglo e kedipeska inciativa (5), ofto e 15 ministriendar mothavde kay, te sine kay prezentinyona e alosaripe mashkar duy kandidatya e yekhuna merita, on ka len e kandidate kotar talo reprezentimo komuniteti, mothavindoy o generaluno uqo niveli e angazhipesko vash siguripe e fer thay proporcionalune reprezentipesko e komunitetengo. Ji kay buderi siton sigune vash te mothaven kay akava shay numay aplikinela o sure kote o kandidatya silen yekhuno zoralipe thay kvalifikipe, duy institucie mothavde kay on ka len kandidaten kotar talo reprezentimo komuniteti, ini kay te sine kay akala kandidatya sine may kovle desar o buderune

⁵² Malisheva/Mališevo numay publikinela butyake kharipya pe Albanyuni, mothavdinoy olen ano but harno gendo e Kosovake Srbyeno kola jivdinena ani komuna e populacia ano khetane ofisialune namangle qhibya.

⁵³ Ani Prishtina/Priština thay Prizren, kote e Turkeyuni qhib sito yekh e ofisialune qhibyendar ano komunako niveli, butyake reklame numay publikisale pe Albanyuni thay Srbyuni qhib. Sar si pe Artiklo 2.3 e Krisesko vash Ofisialune Qhibya, “[ano komune thanime kotar komuniteti kolengi dayaki qhib na sitoy ofisialui qhib, thay kola siton (5) pe shel e totaluna populaciako e komunako, e qhib e komuniteteski musay te therel statusi e qhibyako ano ofisialuno vastipe ani komuna thay musay te ovel yekhuno ano ofisialune qhibya.” Krisi Gn. 02/L-037 vash Vastipe e Qhibyengo, 20 Oktobri 2006.

⁵⁴ Komune kola na astarde e deklaracia e inkuraipeski sine Deqana/Dečane, Dragashi/Dragaš, Graqanica/Gračanicë, Klina/Klina, Klokoti/Killokot, Malishevë/Mališevo, Novo Brdo/Novobërdë, Podujeva/Podujevo, Ranilug/Ranillug thay Skenderay/Srbica.

⁵⁵ Misalake, komuna Ferizay/Uroševac qhivgya o butyake hramipya ano komunake talo ofisya locirime ano komunitetenge thanipya thay reprezentya vizitinde akala thana vash te inkurainen e aplikantyen. Reprezentya kotar Skenderay/Srbica ayekha vi vizitinde Kosovake Srbyune gava vash te mothaven e dizunenge o avutne butyake kharipya

⁵⁶ Akala sine Istog/Istok, Kamenicë/Kamenica, Lipyan/Lipljan, Prizren, Ravuco/Orahovac, Shtimla/Štimlje thay Suharekë/Suva Reka.

⁵⁷ Akala sine Deqana/Dečane thay Jakova /Đakovica, kola khetane aqhavde o bursengo programi kola phiravgyolay.

kandidatya; ani yekh sura, e ministria arakhlili e rovlaringya kotar nasuksesuno kandidati sar si pe oleski politika, kova mothavgya kay sine talo obligipe te pherel 10 pe shel e peshelipesko. Pashe akaleske, ayekha akcie phanglona e Regiativa 04/2010, koya mothavela kay “[o fer thay proporcionaluno reprezentipe e komunitetengo [...] nashti te interpretingyol sar manglola kay o butyaripesko autoriteti lela e persone kova na sile kvalifikipe te kere suksesune piri buti, vay lela may hari persone kay rodialo vash ayekha pozicia.”⁵⁸

Na si institucie ano centaluno vay lokaluno niveli kay implementinela nesavo aktiviteti ani relacia e iniciativencar (3), (6), (7), (8), (9), (10), (12), (13) vay (14), thay niyekh na sine ano pherdo phanglipe e mangipyencar vash implementipe e shov e dershushtarendar.

5. KONKLUZIE

O jene e komunitetengo luyarena te oven talo reprezentime ano civilune servisyani Kosovo, ano khetano centraluno thay komunaluni niveli. Ofisialune date mothavena kay reprezentipe ano centralune niveleske institucie sito pashe 8 pe shel, vay 2 pe shel may tele se kay manglola o 10 pe shel prago. Numay akava na sito baro mekhipe, kana akala cifre rumingyona kotar o institucie sito klaro kay komunitetenge jene siton koncentrimo ano sherune ministrie, may but odola kola siton specifikune manditime te adresinen komunitetenge sure (misalake. MCR). Ini kay o 10 pe shel e pragosko sito interpretimo kotar MPA sar aplikipe ko centralune niveleske servisyani sar ayekha (may but se duy yekhune institucie), o avrupe e diskrepanciengo thay naproporcionalpesko kishlo reprezentipe e komunitetengo ano buderi ministrie nashti sebepea te vakergyon ky siton “fer thay proporcionaluno reprezentipe”.

Ano komunaluno niveli, pe 18 e 29 notadeime komunendar o totalune gendo e komunitetenge butyarnengo ano civilune servisyani sine ani proporciana e, vay ayekha, o totaluno gendoa e komunitetengo prezentimo ani komuna. Ano termiya e proporcionalune reprezentipesko e individualune komunitetengo, Kosovake Albanye sine pedral reprezentime ano duy e trine komunendar kote on siton numerikuno minoriteti; thay Kosovake Boshnakya sine talo reprezentime ano shov e ofto, e avripea kotar e Peya thay Prizren. Kosovake Srbija sine proporcionalune vay talo reprezentime kote sine on numerikuno minoriteti. Pashe akaleske, Kosovake Turkyia sine talo reprezentime ano shov e ehta komunendar, thay Kosovake Goranya sine talo reprezentime ano khetane komune kote on konstituinde numerikuno minoriteti. E darakeripesko sito o disproporcioniye thay buhlo nareprezentipe e Kosovake Romane, Kosovake Ashkalyune thay Kosovake Egipqanyune komunitetengo ano sah nivelya e civilune servisyengo, e bayripea olenge talo reprezentipesko dikhlola ano akala komune kote siton ano buderuno gendo, misalake ani Fush Kosova/Kosovo Polje, Jakova/Dakovica thay Graqanica/Graçanicë. Ini kay o legaluno rami mothavela kay o sah butyaripeske institucie silen yekh obligipe te implementinen may hari shov pozitivune akciengo initiative vash te inkurainen o kedipe thay promovipe e komunitetenge jenengo, niyekh Kosovaki institucia na kergya akava sar manglape. Ini kay savaht o savore butyaripeske institucie publikinde o butyake reklame ano khetane ofisialune qhibya thay astarena e “deklaracia e inkuraipeski” ano olengo butyako kharipe, numay yekh vay duy lele pherune aktivitetiya te bayaren o godonipe mashkar o komunitetia ano avutne pozicie. May but, ini kay o nanipe e kvalifikipesko sine dikhlardo sar sheruno sebepe vash harno

⁵⁸ Regiativa 04/2010, Artiklo 4.3. Akaya sekcia na sine astardi ano komunako rodliaripe.

gendo e aplikipyengo kotar komunitetenge jene, niyekh institucie na lela niyekh aktiviteti reseya vash bayaripe e kvalifikpesko vay potencialune aplikanyengo kotar o talo reprezentime komunitetya, misal. Prekal o burse, butyaripeske treningenge skeme vay mashkar ledeipe targetindoy e jenen e komunitetengo.

Te sine kay butyaripeske institucie siton vash te pheren olenge obligipya vash te sigurinen “fer thay proporcionaluno” reprezentipe e komunitetengo ano sah nivelya e civilune servisesko, ano phanglipe e relevantune legalune standardyencar, may bare tentipya musay te kergyon vash te alosaren o sherune problemya ano nanipe e kvalifikpesko e komunitetenge jenengo (prekal mashkar ledeipe, treningenge programya vay butyaripeske treningene sesie), hari rate e aplikacieng (prekal o targetime tereneske vizite), thay nanipe e komunitetyenge jenengo ano seniorune pozicie (prekal profesionalune jamaipeske skeme). Pashe akaleske, bizo klaro direktipe kotar MPA vash vasnipe e bayaripesko e reprezentipesko prekal pozitivune akcieng mase, butyaripeske institucie siton namangle te dedikinen o pherune financialune thay manushikane resursya mangle vash olengo efektivuno thay savahtuno implementipe.

6. REKOMANDIPYA

E Ministriake vash Publikuni Administracia (MPA):

- Te len treningenge aktivitetiya vash te sigurinen kay sah butyaripeske institucie ano centaluno thay lokaluno niveli siton pherde vash relevantune legalune thay politikune ramya kola regulinena o yekhuno reprezentipe e komunitetengo ano civilune servisy, e kotorune fokusea vash pozitivune akcieng mase (talo Artiklo 11 e Regulativako 04/2010) thay data kolekciako (talo Artiklo 6.7.2, thay 8, 9 thay 10 e Regulativako 04/2010).
- Dena godi e komunake thay centralune butyaripeske institucieng te den bershuno raporti vash implementipe e Regulativako 04/2010, ayekha ini vash olenge obligipya talo Artiklo 14 akala regulativako.

E centralune komunake butyaripeske institucieng:

- Te len akcia, leindoy kotor o alokiye e adekvatune bujeteske resursyengo, te sigurinen o pherdo thay efektivuno implementipe e pozitivune akciengo reseya vash bayaripe e reprezentipe e komunitetengo ano komunake civilune servisy, sar rodingyola talo Artiklo 11 e Regulativako 04/2010.
- Kedena mangli statistikuni data vash etniciteti e butyarnengo thay aplikantyengo, sar rodingyola talo Artikly 8, 9 thay 10 e Regulativako 04/2010.
- Dena yekh bershuno raporti vash implementipe e Regulativako 04/2010 ani MPA, sar rodingyola talo Artiklo 14 akala regulativako.
- Dena kotoruni sama ano bayaripe e reprezentipesko e jenengo e Kosovake Romane, Kosovake Ashkalyune thay Kosovake Egipqanyune komunitetengo ano civilune servisy vash te sigurinen olengo proporcionaluno reprezentipe ani komuna.